

Д.Ю. Нечитайло

Буковинський державний медичний
університет, м. Чернівці

НЕВРОЛОГІЧНІ ТА ПСИХОСОЦІАЛЬНІ РОЗЛАДИ В ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПЕРИНАТАЛЬНОЮ ПАТОЛОГІЄЮ

Ключові слова: діти дошкільного віку, перинатальні ураження ЦНС, особливості нервової системи, психосоціальний розвиток.

Резюме. Було обстежено 57 дітей віком 3-7 років, розділених на дві групи: з перинатальною патологією ЦНС в анамнезі (21 дитина) та без неї (36 дітей). Діти, які зазнали перинатальних уражень ЦНС, мають вірогідні відхилення у функціональному стані нервової системи та психосоціальному розвитку, що може в подальшому сприяти виникненню в них різних патологічних станів.

Вступ

Частота перинатальної патології в Україні коливається в межах від 40% до 55% [2]. Медичне спостереження, розпочате безпосередньо після пологів, дуже швидко втрачається і значний відсоток дітей залишається у подальшому без нього. Це приводить до некоригованих порушень у психомоторному, емоційному, фізичному розвитку дітей, що в свою чергу перешкоджає досягненню достатнього рівня здоров'я та повноцінному

формуванню особистості [1,3]. У сучасну педіатрію все більше повертається концепція профілактичної педіатрії. Ця валеологічна концепція дитинства, передбачає оптимальним не лікування хвороб, а їх попередження та збереження здоров'я. Саме тому, в дітей із перинатальною патологією є важливим вивчення показників розвитку в ранньому та дошкільному віці, виявлення мінімальних неврологічних та психомоторних відхилень та їх корекція.

© Д.Ю. Нечитайло, 2007

Мета дослідження

Вивчити особливості стану нервової системи та психосоціального розвитку в дітей дошкільного віку з перинатальною патологією нервової системи.

Матеріал і методи

Обстежено 57 дітей (27 хлопчиків та 30 дівчаток) віком від 3 до 6,5 років, що відвідували дитячі садочки міста Чернівці та Чернівецької області, та діти, які знаходилися на лікуванні чи обстеженні у дитячій клінічній лікарні м. Чернівці. Діти були розподілені на дві групи - контрольну (36 дітей) та основну (21 дитина), в залежності від наявності перинатальної патології ЦНС в анамнезі. Обидві групи були співставними між собою за показниками віку ($4,5 \pm 0,23$ та $4,3 \pm 0,36$ років) та статі. Усім дітям проводилося клінічне обстеження та перевірка неврологічного статусу, оцінка психомоторного розвитку за Денверським скринінг-тестом, визначення фізичного розвитку, соціометричні обстеження, електроенцефалографія (ЕЕГ). Виявлялися скарги в дитини безпосередньо та/або зі слів батьків, збирався анамнез життя, алергологічний анамнез, визначалася наявність болю на момент обстеження, патології усіх органів та систем, проведення профілактичних щеплень тощо.

Обговорення результатів дослідження

При опитуванні батьків основної групи переважали скарги на неспокій та підвищену збудливість дітей, метеочутливість, порушення сну (фрагментація та поверхневність сну). Потрібно звернути увагу на те, що до моменту обстеження всі діти

основної групи хоча би раз лікувалися з приводу відхилень з боку нервової системи, а у 12 дітей у різному віці реєструвався судомний синдром або навіть діагностовано епілепсію. При неврологічному обстеженні дітей було відмічено ряд відхилень та патологічних симптомів. До них відносилися: зміна м'язового тону, зміни поверхневих та сухожильних рефлексів, ністагм, анізокорія тощо. Під час перевірки сухожильних рефлексів у третини дітей з основної групи вони були нормальні (в контрольній групі рефлекси були нормальні у 89% дітей), гіпорексія спостерігалась відповідно у 23% та 8%. Найбільш суттєвою була різниця у підвищених рефлексах. Гіперрефлексія відмічена у 9 дітей (42,9%) основної групи та у однієї дитини (2,8%) ($p < 0,05$) (рис.). Потрібно звернути увагу, що у всіх дітей з судомним синдромом відзначалась підвищена збудливість. Підвищена збудливість у дітей мала ряд асоціацій із різними соціометричними факторами: із зловживанням матір'ю алкогольними напоями (коефіцієнт кореляції склав $r = 0,51$, $p < 0,05$), із стресогенною обстановкою в сім'ї ($r = 0,61$, $p < 0,01$), із низькою фізичною активністю та пасивністю в спортивних заходах ($r = 0,23$, $p < 0,05$).

Крім того у 8 дітей основної групи нами було виявлено наявність вертикального чи горизонтального ністагму (в контрольній групі таких дітей не було). У частини дітей цієї групи реєструвалися ознаки церебрастенічного синдрому, помірна затримка психомоторного розвитку. Відставання у розвитку мови та соціалізації мали місце переважно у дітей із сімей з низьким соціальним статусом та тих, які не відвідували дитячий садок. Зміни основних показників ЕЕГ не мали вірогідної

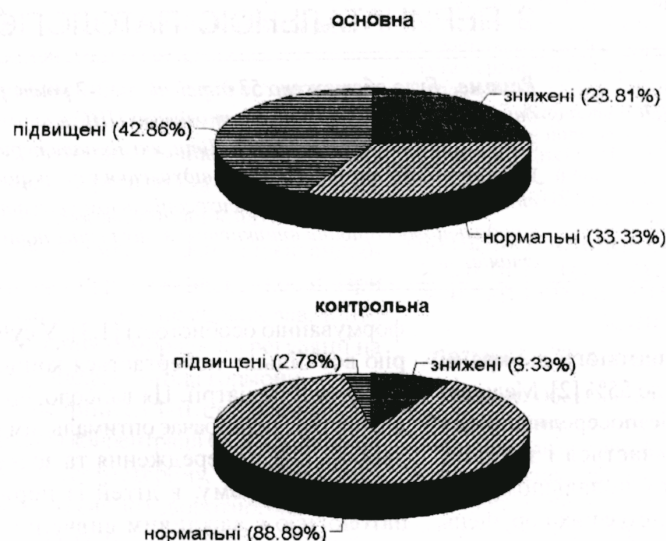

Рис. Особливості рефлексів в обстежених дітей

Таблиця

Порушення, виявлені в обстежених дітей

Неврологічний симптом	Кількість дітей (%)	
	Основна	Контрольна
Анізокорія	5 (23,8%)	1 (2,8%)
Асиметричність обличчя	5 (23,8%)*	0
Змінена хода	7 (33,3%)*	0
Підвищена збудливість	15 (71,4%)*	1 (2,8%)
Соціалізація за Денверським скринінг-тестом (відставання)	18 (85,7%)*	1 (2,8%)

Примітка. *- вірогідність різниці між основною і контрольною групами, $p < 0,05$

різниці між групами.

При аналізі корелятивних зв'язків неврологічних та психоемоційних відхилень з різними факторами було відмічено ряд вірогідних асоціацій. Так, із неспокійною обстановкою в сім'ї корелювали неврологічні і психомоторні відхилення: підвищена збудливість ($r=0,61$), розгальмованість ($r=0,50$), порушення сну ($r=0,37$), анізокорія ($r=0,44$), асиметрія обличчя ($r=0,44$), анізорефлексія ($r=0,32$). Зловживання батьками алкогольними напоями, наявність хронічних захворювань у батьків (особливо у матері) корелює з підвищеною збудливістю у дітей, наявністю анізокорії та асиметрії обличчя, у таких дітей частіше реєструється білий дермографізм, підвищена пітливість, церебрастенічні явища. Наші дані співпадають із окремими спостереженнями ряду дослідників [4,5,6].

Висока фізична активність у досліджуваних дітей корелює з кращим зором ($r=0,87$; $p < 0,01$) та із меншою загальмованістю ($r=-0,48$; $p < 0,05$). Відповідні віку тонка та груба моторика корелюють із гостротою зору.

Висновки

1. Діти з перенесеною перинатальною патологією нервової системи в дошкільному віці порівняно з дітьми контрольної групи, вірогідно частіше мають порушення в неврологічному статусі. У переважній кількості дітей основної групи відмічено підвищену збудливість та порушення соціалізації.

2. Порушення у неврологічному статусі корелюють з рядом внутрішніх і зовнішніх чинників, серед яких найбільш суттєвими були: алкоголізм батьків, стресогенні ситуації у сім'ї та спадкова схильність по материнській лінії.

Перспективи подальших досліджень

На основі отриманих результатів перспективним є визначення впливу особливостей стану нервової системи дітей з перинатальною патологією ЦНС на формування патологічних рис

особистості, виникнення неврологічних та психосоматичних розладів, з'ясування факторів ризику, які призводять до виникнення даної патології.

Література. 1. Барашнев Ю.И. - Клинико-морфологическая характеристика и исходы церебральных расстройств при гипоксически-ишемических энцефалопатиях // Акуш. и гинеко. - 2000. - №5. - С.39-42. 2. Лук'янова О.М. Актуальні проблеми перинатології на сучасному етапі охорони здоров'я. // Перинат. і педатр. - 2002. - №3. - С.3-6. 3. Капранова Е.И., Мельникова Е.В., Соколова Т.А., Белоусова Н.А. Причины и исходы перинатального поражения центральной нервной системы // Рос. вестн. педиатр. - 2003. - №2. С.56-59. 4. Савиных В.П., Глазкова С.В. Гипертензионный синдром у детей после перинатальной гипоксии. // Материалы VIII Всероссийского съезда неврологов.-Казань, 2001.- С.32. 5. Broman S.P., Nichols L., Kennedy W.A. Preschool IQ: Prenatal and Early Developmental Correlates - New York, 2002. 6. Clements S.D. Minimal Brain Dysfunction in Children: Terminology and Identification. - Washington, 2003.

НЕВРОЛОГИЧЕСКИЕ И ПСИХОСОЦИАЛЬНЫЕ РАССТРОЙСТВА У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА С ПЕРИНАТАЛЬНОЙ ПАТОЛОГИЕЙ

Д.Ю. Нечитайло

Резюме. Было обследовано 57 детей в возрасте 3-7 лет, разделенных на две группы: с перинатальной патологией ЦНС (21 ребенок) и без нее (36 детей). Дети которые перенесли перинатальную патологию ЦНС имели определенные отклонения в функционировании нервной системы и психологическом развитии.

Ключевые слова: дети дошкольного возраста, перинатальные поражения ЦНС, особенности нервной системы, психосоциальное развитие.

NEUROLOGICAL AND PSYCHOSOCIAL DISORDERS IN CHILDREN OF PRESCHOOLAGE WITH PERINATAL PATHOLOGY

D.Y. Nechitaylo

Abstract. 57 children aged 3-7 years divided into two groups: with perinatal pathology of CNS (21 children) and without it (36 children) have been examined in the paper. Children with perinatal pathology of the CNS have certain abnormalities in a functional state of the nervous system and psychosocial development that subsequently can promote the origin of different pathological conditions in them.

Key words: children of pre-school age, perinatal pathology of CNS, neurological status, social development.

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)

Clin. and experim. pathol. - 2007. - Vol. 6, №3. - P.77-79.
Надійшла до редакції 08.08.2007

Рецензент - доц. С.М. Русіна